

SAİT FAİK ABASIYANIK

Alemdağ'da Var Bir Yılan

Remzi Kitabevi

SAİT FAİK ABASIYANIK 1906'da Adapazarı'nda doğdu. İlk ve orta öğreniminden sonra bir süre Türkoloji okudu. Babası Mehmet Faik Bey'in isteğiyle iktisat öğrenimi için İsviçre'ye gitti. Ancak buradan Fransa'nın Grenoble şehrine geçti ve 1931-1935 yılları arasında Fransa'da kaldı. İstanbul'a dönünce sadece yazı yazarak geçinmeye karar verdi ve öyküleriyle tanınmaya, kitapları çıkmaya başladı. "Modern edebiyata yaptığı hizmetlerden dolayı" Amerika'daki Mark Twain Derneği'ne onur üyesi seçildi (1953). 11 Mayıs 1954 tarihinde hayatını kaybetti. Burgazada'daki yaşadığı ev "Sait Faik Müzesi" haline getirildi (1964). 1955 yılında yazarın annesi tarafından "Sait Faik Hikâye Armağanı" başlatıldı.

Yapıtları:

Öykü: *Semaver* (1936, Remzi Kitabevi), *Sarnıç* (1939, Çığır Kitabevi), *Şahmerdan* (1940, Çığır Kitabevi), *Lüzumsuz Adam* (1948, Varlık Yayınları), *Mahalle Kahvesi* (1950, Varlık Yayınları), *Havada Bulut* (1951, Varlık Yayınları), *Kumpanya* (1951, Varlık Yayınları), *Havuz Başı* (1952, Varlık Yayınları), *Son Kuşlar* (1952, Varlık Yayınları), *Alemdağ'da Var Bir Yılan* (1954, Varlık Yayınları), *Az Şekerli* (1954 –ölümünden sonra– Varlık Yayınları).

Roman: *Medar-ı Maişet Motoru* (1944, Yokuş Kitabevi: 2. baskısı *Birtakım İnsanlar* adıyla, 1952, Varlık Yayınları), *Kayıp Aranıyor* (1953, Varlık Yayınları).

Şiir: *Şimdi Sevişme Vakti* (1953, Yenilik Yayınları).

Röportaj-Öykü: *Tüneldeki Çocuk* (1955, Varlık Yayınları), *Mahkeme Kapısı* (1956, Varlık Yayınları).

Diğer yapıtları: *Balıkçının Ölümü-Yaşam Edebiyat* (1977, Bilgi Yayınevi), *Açık Hava Oteli* (1980, Bilgi Yayınevi), *Müthiş Bir Tren* (1981, Bilgi Yayınevi), *Sevgiliye Mektup* (1987, Bilgi Yayınevi).

Çeviri: *Georges Simenon'dan Yaşamak Hırsı* (1954-ölümünden sonra, İstanbul Yayınları).

SAİT FAİK ABASIYANIK

Alemdağ'da Var Bir Yılan

Öyküler

Yayına hazırlayan
Feridun Andaç

Remzi Kitabevi

ALEMDAĞ'DA VAR BİR YILAN / Sait Faik Abasıyanık

© Remzi Kitabevi, 2025

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Feridun Andaç
Düzeltili: Öner Ciravoğlu
Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2210-1

*Bu kitabın ilk basımı Varlık Yayınları
tarafından yapılmıştır (1952)*

BİRİNCİ BASIM: Şubat 2025

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Öyle Bir Hikâye	15
Yalnızlığın Yarattığı İnsan	24
Alemdağ'da Var Bir Yılan	32
Panco'nun Rüyası.....	36
Melâhat Heykeli	40
Yani Usta.....	44
İki Kişiyeye Bir Hikâye	48
Rıza Milyon-Er.....	57
Sarmaşıklı Ev	64
Eftalikus'un Kahvesi.....	71
Hişt, Hişt!... ..	76
Dülger Balığının Ölümü	80
Kafa ve Şişe	84
Çarşıya İnemem	88
Dolapdere	95
Bir Hastalık.....	98
Yılan Uykusu.....	105

SUNUŞ

Gerçeküstücü Bakışın İzinde:

Alemdağ'da Var Bir Yılan

Sait Faik Abasıyanık'ın öykücülüğünün bütün izlerini bugüne taşıyan bir yapıttır *Alemdağ'da Var Bir Yılan*. Onun bu kitabında yer alan öyküler, gerçeküstü unsurların kullanıldığı anlatılar olarak modern öykücülüğün canlı örnekleri kabul edilebilir.

Bu yapıta geçmeden önce, Sait Faik'in yazıda ve yaşamdaki gerçeklik algısının izdüşümü diyebileceğimiz anlatılarının bir araya getirilişindeki iki belirleyici yandan söz etmek yerinde olacaktır. Bunlardan ilkinin; kendisini yaşamın girdabına sokan ve bireyi çepeçevre kuşatan dönem sıkıntıları, diğerinin ise yazarlığının besleyen İstanbul/Ada olgusunun onun kavrayışından süzülen yansımaları olduğu söylenebilir.

Onun her bir anlatısı “yaşasın edebiyat” düşüncesine sıkı sıkıya bağlı bir yazarın dünyasını açığa çıkardığı gibi, zamanın ruhuna dönük olarak dile getirdiklerinin, aslında her daim güncel kaldığını da gösterir.

Yaşanan güne bakan, orada olup bitenleri öyküleştiren bir anlatıcıdır Sait Faik. Her bir anlatısının yolu “insan” a çıkar. Çünkü insanın yaşamsal gerçekliğine bakış, onda esastır. Bunalıtlı bir dünyanın gerçeğine bakarken, savrulan ve yalnız kalan insanın öyküsünü drama dönüştürmeden anlatır.

Bu nedenle, her şeye rağmen iyimser olduğu söylenebilir. İnsana umutla bakar. Dile getirdikleri, birer “tespit” in ötesine geçer, okurda yeni bilinç kapıları açar; düşündürür.

Alemdağ'da Var Bir Yılan'a geldiğinde ise “*Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor.*” diyerek okurunu sorgulamaya yöneltir.

Sait Faik insana giderken, onun dünyasındaki yaşamsal kaygıları, sevinçleri, özlemleri dillendirir ve bir duyarlılık evreni yaratır. Bir yanıyla kent gözlemcisi, diğer yanıyla da insan ruhunun okuyucusudur. Bir anlatıcı olarak ondaki yansıtıcı bilinç ve görme biçimi, özellikle bu kitabındaki öyküleriyle çağdaş öykücülüğümüzün kılavuzu olmuştur.

O, bir anlamda yepyeni bir ufuk açmıştır düzyazı anlatıcılığında. İnsandan, doğadan, bir yerden, bir duygudan söz ederken düşündürdüğü kadar duygulandırır da okurunu.

“İki Kişiye Bir Hikâye”, bu anlamda “Sait Faik duyarlılığı” denen anlatı yordamını okuruna taşıyan en özgün öykülerindendir. Barba Yakamoz bir yerde şöyle der anlatıcıya: “*Denizde kafa başka türlü, karadakinden başka türlü işler. Karada çare, elini uzat-san elindedir. Ama bir sandalın içinde, çaresizliğin elindedir.*”

Yaşamdan deneyimlediklerini, gözlemleyip hissettiklerini öykülerine taşır Sait Faik. O nedenle inandırıcıdır, etkileyicidir.

Bir yerin, bir zamanın, bir insanca duygunun hafızasıdır Sait Faik.

Yazmak Eylemi

Yazmak eylemi ona göre, *başkalarını anlamak, görmek, onlara dair söz söylemektir.* Ama artık kendisi, bu duygunun kırıldığı noktadadır. Öykücülüğünün özellikle son döneminde farklı bir dilde/bakışta yazar:

“İstersem kırlangıç yuvasına bir kadın oturtur, saçlarını taratırım. İstersem kırlangıç yuvasına ateşböceğinden bir avize takarım, istersem kırlangıçla yuvasındaki kadına, sanki gü-

nahmış gibi, günah işletirim bu ışığın altında. Derim ki, bir kırılacağı, bütün bir yaz ayı boyunca tam iki milyara yakın kumuş, tatarcık, sinek avlar. Ne dersem derim. Kimsecikler karışmaz. Birçokları sevinirler bile, insanoğlunun insanoğluna yaptıklarını görüp de onlara anlatmadığıma...”

İster istemez burada, dönemin baskısı, insanların sanata bakışı, bundan ne anladığı imlenir. Onun ana sorunsalıdır yazmak, yazarak anlatmak. *Son Kuşlar* öykü kitabında yer alan *Kırılacağı Yuvasındaki Kadın* adlı öyküde şöyle demektedir:

“Ne yapayım, benim zanaatım da bu, yazı yazmak. Yazı yazıp ekmek yemek. Yazmak demek, aklıma ne gelirse kâğıda geçirmek değil elbet. Ama ben aklıma ne gelirse yazan cinsindenim, ne yapayım? Bu zanaat da pek geçmiyor. Doyurmuyor. Ama bir defa tutulmuşuz. Kızıyoruz. Birbirimize giriyoruz. Yine de insanoğlundan söz açmaya uğraşıyoruz. Onu eğlendirmek ister kimimiz, kimimiz güldürmek; kimimiz becerir, kimimiz beceremeyiz. Zanaatımızı ötekilerden üstün görürüz. Bugünlerde ne kadar yazı okudumsa, hepsinde bir dedikoduculuk, bir anlayışsızlık, bir göremeyiş, bir özentî havası vardı.”

Görüldüğü üzere, dönemin sanata bakışıdır onu farklı bir kıyıya götüren. Burada yazdıkları; hayata yeni bir bakışı, yaşama yönelik yeni bir kavrayışı, yazınsal dilde yeni bir söyleyişi getirir. Ötesi, yaşanan değişimdir onda da yankısını bulan...

Alemdağ'da Var Bir Yılan...

Mahalle Kahvesi, *Son Kuşlar* ve *Alemdağ'da Var Bir Yılan* kitaplarının tümleyici ortak yanı, “Sait Faik Öykücülüğü” kavramını edebiyatımıza taşıma özellikleridir.

Bu üç kitabındaki öyküler, Sait Faik öykücülüğü için birer örneklem niteliğindedir ve her biri onu “kurucu anlatıcı” kılan bütün özellikleri içerir.

Aralanan bu kapıdan onun bu son öykü kitabına bakıldığında, ondaki değişimin öykülerindeki farklılaşmaya bütünüyle aktarıldığı görülür. Hemen ilk anlatı olan *Öyle Bir Hikâye* bunun ipuçlarını verir.

Bu öyküde yazarın; hayata karşı duruşunun ve yazıya bağlanma duygusunun yansılarını görülmekle kalmaz, onun sanrısına da tanık olunur:

“Şişli’de Bomonti durağından yüz adım yürüsem evime varır, iki yorganlı yatağımın çukuruna büzülür, dostum Panco’yu düşünürüm. Şimdilik başka kimsem yok. İstanbul adalarının birinde hasta anam yatar döşeğinde. Kara köpeğim de karyolasının altında onu ve beni bekler. Panco, Çilek isimli bir sokakta oturur. Futbol oyunları görür rüyasında. Yahut da yine rüyasında pişpirik oynar. Sözümona bir bulvar üstündeyim. Yürüyorum. Yağmur yağıyor da yağıyor. Evet, yağmurun, yalnızlığın, Atikali’nin hakkı var. Uzaklaştıkça anamı, Ponco’yu, köpeğim Arab’ı daha çok özliyorum.”

Bir yazarın dünyasında yer eden bu duygu/bilinç aydınlığı, ister istemez, her bir yazısının dokusunu/rengini biçimler.

Sait Faik’i bir usanç gibi saran, mutsuzluğunu çoğaltan ortama tepkisidir yazısını bir başka kıyıya yönelten. “*Çarşıya İnemem*” öyküsünün şu satırlarına göz atmak bu bağlamda yeterli olacaktır:

“Ah bu yasaklar! Kendi kendimize, başkasının bize, bizim başkalarına, devletin tebaasına, tebaanın devletine, belediyenin hemşerisine, hemşerinin belediyeye koyduğu, koyacağı yasaklar!

(...)

Yasaklarla çevrili bir dünyada yaşamasak yasaksız yaşayamazdık. Halbuki hayvanlar, hele ehlileri, yasaksız ne güzel yaşıyorlar. Hafif, cilve gibi, o da boğaz derdinden doğan zırtlardan başka, gel keyfim gel, yaşamıyorlar mı? Yasakları kabul et-

tik. İnsanoğlu için yasaklı hayvandır da diyebiliriz. Mikroplar bile birer yasak değil mi? Aşklar yasaktır. Gün olur, sular, yemişler bile yasaktır. İnsanlar birbirine yasaktır.”

Sait Faik'in öyküde temellendirdiği olgu, insan gerçekliğidir. Tüm yansıtmak istediği; insanın –içteki serüveninin bir yansıması olarak– yaşamla kurduğu ilişki, karşılaştığı durumlar, olaylar karşısında takındığı tavır, büründüğu bakış, benimsediği duyuş, içselleştirdiği hissediştir.

Tüm bunlardan hareketle, *Alemdağ'da Var Bir Yılan*'ın, Sait Faik öyküsünde iki önemli buluşmayı yansıttığı söylenebilir: yenilikçi bir öykünün ilk örneklerini vererek, gerçeküstücü öğeleri başarıyla işlemek ve yazmak eyleminin 1950'ler Türkiye'si'nde bir yazarı getirdiği yerin yansımaları göstermek.

Sonuç olarak; yazarak yaşamak ve/veya yaşayarak yazmak düşüncelerinin odağa konduğu bir pencereden Sait Faik öykücülüğüne bakmak, onun sanat algısına ve öykücülüğüne yeni bir bakış/duruş getirilmesine yardımcı olacaktır.

Feridun Andaç

**“Yalnızlık dünyayı doldurmuş.
Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey.
Burda her şey bir insanı sevmekle bitiyor.”**

Sait Faik öykücülüğünün etkileyici kaynağı olarak nitelendirebileceğimiz *Alemdağ'da Var Bir Yılan*, yenilikçi edebiyatımızın öncü bir yapıtıdır. Anlatıma egemen olan öğeler düşsel gerçeğe kapı aralar. Anlamla birlikte anlatılanın da ne olduğu gerçeği üzerine bir çağrıdır her bir öykü.

“Alemdağ'da Var Bir Yılan'ın, Sait Faik öyküsünde iki önemli buluşmayı yansıttığı söylenebilir: Yenilikçi bir öykünün ilk örneklerini vererek, gerçeküstücü öğeleri başarıyla işlemek ve yazmak eyleminin 1950'ler Türkiye-si'nde bir yazarı getirdiği yeri göstermek.”

FERİDUN ANDAÇ

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2210-1

9 789751 422101

KDV'den muafdir